

UPUTE ZA SPRJEČAVANJE I SUZBIJANJE EPIDEMIJE COVID-19 VEZANO ZA RAD PREDŠKOLSKIH USTANOVA, OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA U ŠKOLSKOJ GODINI 2020./2021.

Naglasci za učitelje

Temeljne odredbe

Fizičko udaljavanje. Rad ustanove neophodno je organizirati na način da se osigura koliko je moguće socijalno distanciranje (fizički razmak). Neophodno je poticati fizički razmak, kao i pojačanu osobnu higijenu učenika. Ipak, treba očekivati da će kod djece mlađe dobi (niži razredi osnovne škole) biti određenih odstupanja u provedbi uslijed specifičnosti i potreba pojedinih odgojno-obrazovnih procesa te razvojnih značajki pojedinih dobi.

Higijena ruku. Važno je omogućiti i uvesti u rutinu redovito pranje ruku tekućom vodom i sapunom. Ruke se peru prije ulaska u svoju učionicu, prije jela, nakon korištenja toaleta, nakon dolaska izvana, nakon čišćenja nosa i kada ruke izgledaju prljavo. Za pranje ruku treba koristiti tekuću vodu i sapun. Pri pranju ruku potrebno je pridržavati se naputaka za pravilno pranje ruku.

Nakon pranja ruku sapunom i vodom, ruke treba osušiti papirnatim ručnikom za jednokratnu upotrebu koji se nakon korištenja baca u koš za otpad s poklopcem.

Dezinfekcija ruku. Prednost se daje pranju ruku tekućom vodom i sapunom. Dezinficijense ne koriste učenici koji imaju promjene na koži ruku ili ako dezinficijens kod njih izaziva nelagodu. Također, upotrebu dezinficijensa kod učenika svakako treba nastojati ograničiti na dezinfekciju kod ulaska u školu te se nikako ne treba primijeniti više od dva-tri puta dnevno za učenike od 1.-4. razreda osnovne škole.

Treba paziti na dostatnu količinu dezinficijensa za ruke te obavezno javiti nadređenom u slučaju da je u dozatoru preostala manja količina sredstva za dezinfekciju kako bi se osigurao novi.

Organizacija rada

Koliko god je to moguće, neophodno je smanjiti fizički kontakt (bliski kontakt):

- učenika i učitelja jednog razrednog odjela s učenicima i učiteljima drugih razrednih odjela
- roditelja učenika i djelatnika ustanove
- kod putovanja u/iz ustanove
- prilikom ulaska i izlaska iz ustanove
- tijekom cjelokupnog boravka u ustanovi.

Svaki razredni odjel boravi u jednoj prostoriji (učenici ne mijenjaju učionicu niti u predmetnoj nastavi).

Preporučuje se u svakoj pojedinoj ustanovi kada je god to nužno i moguće kako bi se osigurala što veća socijalna distanca sljedeće:

- tijekom radnoga dana smanjiti koliko je moguće broj djelatnika (npr. izvođenjem nastave u dvosat/trosatu ili izvođenjem nastave u jednom tjednu, pri čemu se nastava određenoga nastavnog predmeta drugi tjedan ne održava za učenike toga razrednog odjela)
- za škole koje su do sada radile u jednoj smjeni, rad u dvije smjene (to se ne odnosi na škole s vrlo malim brojem učenika u odnosu na prostorne mogućnosti škole, kao i one koje mogu osigurati preporučenu socijalnu distancu)
- učenici razredne nastave dolaze u 7.35, a učenici predmetne nastave u 8.25 i ulaze putem unaprijed predviđenih ulaza
- organizirati odmore u različito vrijeme, odnosno ukinuti školsko zvono, na način da učenici ne dolaze u kontakt s učenicima iz drugih razrednih odjela te se kreću izvan učionice samo koliko je nužno
- izbjegavati fizički kontakt učenika iz različitih razrednih odjela u školama tijekom izvođenja izborne nastave, nastave stranih jezika, dodatne i dopunske nastave, programa produženog boravka, programa produženog stručnog postupka, po Modelu C, pripremne i dopunske nastave hrvatskoga jezika za djecu koja ne znaju ili nedovoljno znaju hrvatski jezik i slično.

Vezano za zajedničke prostorije preporučuje se:

- prolazak skratiti na minimum
 - da u vremenu prolaska učenika i učitelja iz jednog razrednoga odjela tim prostorijama, drugi odjeli ne prolaze
 - da učenici prilikom prolaska nepotrebno ne dodiruju površine ili predmete
 - da učenici prolaze po najkraćoj mogućoj unaprijed utvrđenoj/označenoj ruti kretanja (primjerice od ulaza do učionice),
 - ako je moguće kroz hodnike organizirati kretanje u jednom smjeru ili označiti put kretanja
- učitelj s učenicima provodi što je moguće više vremena na otvorenom (npr. izvođenje nastave na otvorenom)

- stolovi za jelo i školske klupe razmiču se tako da djeca u sjede na što većoj udaljenosti u prostoriji (približno 1,5 m, a po mogućnosti 2 m) jer svako smanjenje razmaka povećava razinu transmisije bolesti u populaciji, ali opet tako da sva djeca budu uključena u ustanovu. Preporučuje se da učenici sjede jedan iza drugoga ili jedan pored drugoga, a ne licem u lice uz primjeren razmak (što je više moguće s obzirom na broj učenika i veličinu razreda).
- učenici od 5. razreda OŠ nadalje, učitelji predmetne nastave te stručni suradnici, radi nepovoljne epidemiološke situacije, moraju nositi maske;

Organizacija prostora

Preporučene značajke:

- prostorija se može dobro provjetriti vanjskim zrakom
- prehranu organizirati u prostoriji u kojoj borave učenici na način da se hrana unaprijed podijeli u porcije ili kao pakirane obroke
- prehranu je iznimno moguće organizirati u blagovaonici (preporučuje se pridržavanje preporuka za ugostiteljske objekte)
- preporučuje se da se boravak u blagovaonici, sportskoj dvorani, knjižnici i drugim zajedničkim prostorijama organizira po skupinama, po mogućnosti da se jasno na vidnom mjestu naznači maksimalan broj osoba koje u isto vrijeme mogu boraviti u tim prostorima
- izbjegava se ulazak drugih osoba (primjerice zbog čišćenja, popravka ili donošenja hrane) u prostoriju sve dok učenici borave u njoj
- korištenje toaleta treba organizirati na način da se jasno odredi i na vratima naznači maksimalan broj korisnika (4 učenika), označi mjesto za red (po mogućnosti vani), put kretanja i važno je da se pojedini učenik drži na udaljenosti koliko je moguće većoj od drugog učenika. Također je potrebno poticati djecu/učenike na redovito pranje ruku tekućom vodom i sapunom nakon korištenja toaleta.

Djelatnici i učenici s kroničnim bolestima

Djelatnicima s kroničnim bolestima koje možebitno predstavljaju veći rizik za razvoj težih oblika bolesti COVID-19 (djelatnici s respiratornim, kardiovaskularnim, malignim bolestima, dijabetesom, imunodeficijencijama) preporučuje se nošenje maske.

S obzirom da se rizik od zaraze u školi za učitelje nije do sada pokazao većim od rizika od zaraze na bilo kojem drugom radnom mjestu ili u zajednici, smatra se da samo izrazito vulnerabilne (osjetljive)

osobe ne smiju raditi u školi, dok osobe s većinom kroničnih bolesti mogu raditi u školi jednako kao i na drugim radnim mjestima.

Za svaku izrazito vulnerabilnu osobu (djelatnik i učenik) ili osobu koja dijeli kućanstvo s izrazito vulnerabilnom osobom, potrebno je pojedinačno razmotriti situaciju uzimajući u obzir aktualnu epidemiološku situaciju. Odluku o tome donosi **liječnik primarne zdravstvene zaštite** kao i o eventualnim drugim posebnim mjerama zaštite poput nošenja maske i sl. (pedijatar, liječnik obiteljske medicine, te za učenike kod izostanaka duljih od mjesec dana **liječnik školske medicine**).

Ulazak i izlazak iz škola

Ustanova vodi **evidenciju ulaska/izlaska** bilo da je riječ o ovlaštenom ili neovlaštenom osoblju (ovlašteno osoblje uključuje: učenike, osoblje, pomoćno i administrativno osoblje, ostalo osoblje kojem je odobren ulazak;

Neovlašteno osoblje uključuje: roditelje/skrbnike, neupisanu braću/sestre učenike, drugo osoblje koje nije nužno za rad ustanove).

Evidencija ulazaka i izlazaka mora se obaviti na adekvatan način da se ne stvaraju grupiranja na ulazu, npr. za učenike se evidencija obavlja u razredu.

Ovlaštena osoba ulazi u ustanove na način da održava razmak od najmanje 1,5 m u odnosu na sve druge osobe (po mogućnosti prema oznaci na podu), dezinficira ruke na ulazu te izbjegava zadržavanje i grupiranje.

Do daljnjeg su zabranjeni svi posjeti ustanovama (primjerice izvođenje kazališne predstave i sl.). Neophodno je osigurati protok/dolazak što manjeg broja osoba, kako na ulazu u ustanovu, tako i u unutarnjim prostorima ustanove. Navedeno ograničenje treba primjenjivati vezano uz medijske upite te se predlaže snimanje medijskih priloga na otvorenom, odnosno u dvorištu škole.

Oprema

Učenike treba poučiti da, koliko je to moguće i primjereno dobi, ne dijele svoj pribor i stvari s drugim učenicima.

Ulazak roditelja u školu (1. razred osnovne škole) kao i roditelja djece s teškoćama u razvoju

U školu učenici dolaze i odlaze sami ili u pratnji roditelja, ovisno o odluci roditelja, kao što bi dolazili i odlazili da nema epidemije. Kada dovodi i odvodi dijete, roditelj ili druga osoba u pratnji djeteta može ući iznimno u školu ukoliko se radi o učeniku 1. razreda osnovne škole (u skladu s odlukom ravnatelja npr. prvog dana škole) ili o učeniku s teškoćama u razvoju.

U ustanovu može ući roditelj ili druga osoba u pratnji, kada dovodi i odvodi dijete s teškoćama, posebno ako zdravstveno stanje učenika to zahtjeva te ako učenik s teškoćama u razvoju nema

osiguranu podršku pomoćnika u nastavi ili stručnog komunikacijskog posrednika koji umjesto roditelja uvodi učenika u ustanovu.

Roditelj ili druga osoba u pratnji dovodi učenika pred prostoriju u kojoj dijete boravi. Roditelj ili druga osoba u pratnji djeteta ulazi na način da održava razmak od najmanje 1,5 m a po mogućnosti 2 m u odnosu na sve druge osobe, dezinficira ruke na ulazu te izbjegava zadržavanje i grupiranje u ustanovi. Malo duže zadržavanje (oko 15 minuta) moguće je samo kod prilagodbe djeteta na novu sredinu na početku uključivanja u ustanovu.

Međusobni razmak ne trebaju držati osobe iz istog kućanstva.

U pratnji učenika uvijek je samo jedna odrasla osoba. Roditelj ili druga osoba u pratnji učenika obavezno u ustanovi nosi masku te bez maske ne može ući u ustanovu već učenika preuzima djelatnik ispred ulaza u ustanovu.

Postupanje učenika po ulasku u vrtić ili školu.

Učenik osnovne škole ulazi tako da odlazi do garderobe, skida jaknu te pere ruke sapunom i vodom prilikom ulaska u učionicu.

Provjetravanje prostorija

Prostorije u ustanovi obvezno je provjetravati više puta dnevno, svakako prije dolaska i nakon odlaska učenika, i to u trajanju od najmanje pola sata te pod odmorima ili na način, ako to vremenske prilike dopuštaju, da se ostavi otvoren prozor. Kad je lijepo vrijeme, preporučuje se ostaviti otvorene prozore tijekom odgojno-obrazovnoga rada (npr. jedan sprijeda, jedan straga). Ako prozori ne mogu biti stalno otvoreni, prostoriju je potrebno redovito provjetravati tijekom odmora i bar jednom na 5 minuta tijekom sata. Ako postoje prozori na kip na vrhu prozora, isti stalno trebaju biti otvoreni.

Maske za lice

Maske su obavezne u sljedećim situacijama (mogu se koristiti platnene maske osim pod točkom 1.):

1. medicinske maske i viziri su potrebni učiteljima samo ako učenik razvije znakove bolesti tijekom boravka u ustanovi, dok je oboljelom učeniku potrebno osigurati masku (ako narušeno zdravstveno stanje učenika omogućuje nošenje maske).

U tom slučaju se taj učenik izolira u zasebnoj prostoriji dok po njega ne dođe roditelj/staratelj, a učitelj koji nadzire učenika treba koristiti vizir, masku i jednokratnu pregaču. Po odlasku učenika iz škole, dezinficira se prostorija u kojoj je učenik bilo izoliran, zaštitna oprema se zbrinjava na odgovarajući način, a ruke se operu vodom i sapunom ili dezinficiraju, s time da se prednost daje pranju ruku vodom i sapunom.

Unaprijed je potrebno odrediti prostor za izolaciju bolesnog učenika te odgojno-obrazovnog radnika koji će biti s njim do dolaska roditelja

2. kod potrebe za intimnom njegom učenika
3. kod komunikacije djelatnika (iako se preporučuje komunikacija između djelatnika prvenstveno na daljinu)
4. za roditelje i druge osobe kada je njihov ulazak u ustanovu nužan (preporučuje se da se roditeljski sastanci održavaju prvenstveno na daljinu)
5. za učitelje koji provode nastavu u kući učenika
6. za pomoćnike u nastavi,
7. učenicima od 5. razreda OŠ nadalje, učiteljima predmetne nastave te stručnim suradnicima radi nepovoljne epidemiološke situacije, a učenici razredne nastave ih moraju pravilno nositi tijekom kretanja školom
8. učiteljima ostalih predmeta u razrednoj nastavi
9. učiteljima i svim drugim djelatnicima škole kod prolaska hodnikom i sl.
10. učiteljima predmetne nastave te stručnim suradnicima i drugim djelatnicima škole u vrijeme kontakata s odraslim osobama.

Ako se maske nose u ovim ustanovama, neophodno ih je nositi pravilno na način da cijelo vrijeme prekrivaju nos i usta. Učenicima do četvrtog razreda osnovne škole (uključujući četvrti razred), kao i učenicima s teškoćama u razvoju koji svladavaju posebne programe, ne nose zaštitne maske.

Rukavice

Rukavice nose ona zanimanja u kojima su se iste nosile i prije epidemije (kao higijenski standard).

Mjerenje temperature i praćenje pojave simptoma

Djelatnici: Svi djelatnici obavezni su mjeriti tjelesnu temperaturu svaki dan prije dolaska na posao te u slučaju povećane tjelesne temperature ne dolaze na posao, već se javljaju telefonom ravnatelju i izabranom liječniku obiteljske medicine koji odlučuje o testiranju prema liječničkoj indikaciji. .

Kod dolaska i odlaska s posla, svim se djelatnicima preporučuje svakodnevno mjerenje tjelesne temperature beskontaktnim toplomjerom, kao i utvrđivanje imaju li respiratornih simptoma ili znakove drugih zaraznih bolesti.

Kod osobe s povišenom temperaturom izmjerenom beskontaktnim toplomjerom (37,3o C i veća, preporučuje se mjerenje temperature i standardnim toplomjerom pod pazuhom te se povišena temperatura utvrđuje na temelju takvog mjerenja.

Evidencijska knjiga Vodi se evidencija o vrijednostima izmjerene tjelesne temperature i eventualnom postojanju respiratornih simptoma.

Postupanje s febrilnim djelatnikom, odnosno osobama s drugim simptomima zarazne bolesti

S povišenom tjelesnom temperaturom, respiratornim simptomima i drugim simptomima zarazne bolesti nije dozvoljeno raditi, brinuti se o djeci, niti dolaziti u prostor poslodavca. Djelatnici s povišenom tjelesnom temperaturom i/ili respiratornim simptomima odmah napuštaju radna mjesta.

Učenici

Roditelji su dužni izmjeriti tjelesnu temperaturu djetetu svaki dan prije dolaska u ustanovu te u slučaju povišene tjelesne temperature ne smiju dovesti dijete u ustanovu, već se javljaju ravnatelju ustanove i izabranom pedijatru/liječniku obiteljske medicine radi odluke o testiranju i liječenju djeteta.

Učenici starije dobi sami mjere temperaturu. Učenicima od 1. do 4. razreda OŠ, kao i učenicima s teškoćama u razvoju preporuka je da svaki dan prije odlaska u ustanovu roditelj u djetetovu bilježnicu upiše vrijednost izmjerene temperature kod djeteta. Bilježnicu roditelj/dijete donosi sa sobom u ustanovu, a učitelj svakodnevno provjerava.

Kod sumnje na povišenu tjelesnu temperaturu te kod pojave akutnih simptoma zarazne bolesti (npr. kašalj, poteškoće u disanju, poremećaj osjeta njuha i okusa, proljev, povraćanje) neophodno je djetetu u školi izmjeriti tjelesnu temperaturu. Ako učenici razviju simptome COVID-19 tijekom boravka u ustanovi, učitelji odmah obavještavaju roditelje/staratelja, koji u najkraćem roku trebaju doći po dijete. Do tada je dijete smješteno u posebnu prostoriju s djelatnikom koji ga pazi.

Sumnja na COVID-19

Znakovi koji upućuju na moguću zarazu COVID-19:

- povišena tjelesna temperatura (po pazuhom > 37,2)
- simptomi respiratorne bolesti - kašalj, poteškoće u disanju, grlobolja
- poremećaj osjeta njuha i okusa
- gastrointestinalne smetnje (proljev, povraćanje i bol u trbuhu, posebno kod manje djece).

Učenici sa znakovima svih drugih zaraznih bolesti koje se prenose uobičajenim socijalnim kontaktom također ne dolaze u ustanovu.

Ravnatelj odmah javlja nadležnom epidemiologu/školskom liječniku:

- svako grupiranje osoba sa sumnjom na COVID-19 (dva i više djelatnika i/ili učenika sa sumnjom iz iste učionice/hodnika i sl.)
- svaku pojedinačnu **potvrđenu** infekciju COVID-19 koju djelatnik, odnosno roditelj imaju obavezu žurno javiti ravnatelju ustanove.

Kod pojedinačnog slučaja pojave simptoma koji mogu upućivati na zarazu COVID-19, razredni odjel u pravilu nastavlja dalje s odgojno-obrazovnim radom, dok se kod grupiranja osoba sa znakovima bolesti postupa sukladno mišljenju liječnika.

Kada se kod učenika ili djelatnika utvrdi zaraza COVID-19, postupa se sukladno odluci nadležnog epidemiologa što, između ostalog, znači da se za sve osobe kod kojih se utvrdi da su bile u bliskom kontaktu sa zaraženom osobom u vrijeme kada je osoba mogla biti zarazna izriče mjera aktivnoga zdravstvenog nadzora u samoizolaciji.

Učenici

Dodirivanje lica

Učenike treba učiti i podsjećati da ne dodiruju usta, nos, oči i lice te da ne stavljaju ruke i predmete u usta; u skladu s njihovom razvojnom dobi.

Kihanje i kašljanje

Učenike treba poticati da kada kašlju i kišu prekriju usta i nos laktom ili papirnatom maramicom koju poslije trebaju baciti u koš za otpad s poklopcem te oprati ruke. Pri kašljanju i kihanju trebaju okrenuti lice od drugih osoba te izbjegavati dodirivanje lica, usta i očiju.

Pribor za jelo

Izbjegavati dijeljenje čaša, šalica, posuđa i pribora za jelo s drugim osobama.

Didaktička oprema

Opremu glatkih, tvrdih površina koja se lako opere deterdžentom i vodom, potrebno je redovito oprati te kada je moguće izložiti da se osuši na suncu. Didaktičku opremu i koju je nemoguće oprati, a lako je zamijeniti (uzimajući u obzir cijenu, dostupnost i sl.), predlaže se povremeno zamijeniti novom.

Tjelesne aktivnosti i glazbena kultura

Ustanove trebaju obratiti posebnu pozornost na fizičke aktivnosti učenika. Učenike je potrebno poticati na bavljenje športom zbog očuvanja dobrobiti i vlastitog zdravlja. Nastava tjelesne i zdravstvene kulture treba se održavati koliko god je moguće na otvorenom. Ne preporučuju se športske igre te se u epidemiološkom smislu na zatvorenom primjenjuju Preporuke za treninge i športsko-rekreativne aktivnosti u zatvorenim športskim objektima: https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2020/03/Preporuke-za-treninge-u-zatvorenom_2.pdf.

Vanjski prostor je podijeljen i njegova je upotreba vremenski podijeljena prema razrednim odjelima. Razredni odjeli ne smiju se spajati na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture, niti u svlačionici, niti u dvorani.

Učenike treba poticati na sudjelovanje u kulturnim aktivnostima kako bi izrazili svoju kreativnost. Aktivnosti vezane uz kulturu koje su dio kurikuluma kao što je glazbena kultura, poželjno je provoditi. Na satovima glazbene kulture, kod pjevanja, učenike treba pozicionirati tako da nisu licem okrenuti

jedan u drugog (male grupe i veća distanca kod pjevanja). Glazbeni instrumenti koji se mogu lako dezinficirati slobodno se mogu koristiti.

Djeca s teškoćama u razvoju

Za djecu u primjerenom programu odgoja i obrazovanja primjenjuju se ove upute neovisno o dobi djeteta, razrednom odjelu koju pohađa u školskoj ustanovi te vrsti primjerenog programa. Rehabilitacijski programi koje provode stručni suradnici u školama mogu se provoditi individualno u radnim prostorima stručnih suradnika uz pridržavanje svih epidemioloških mjera.

Potporna za učenike s teškoćama u razvoju

Pomoćnik u nastavi, stručni komunikacijski posrednik ubrajaju se u ukupan broj osoba u razrednom odjelu. U odnosu na druge učenike i odrasle osobe u ustanovi, dužni su:

- pridržavati se svih pravila fizičke udaljenosti,
- dosljedno provoditi pojačanu osobnu higijenu,
- poticati na pojačanu higijenu i fizički razmak svih učenika. Navedene osobe ne mogu održavati distancu između učenika s obzirom na prirodu posla te su dužni nositi masku dok stručni komunikacijski posrednik nosi vizir. Kod pomaganja učeniku pri održavanju osobne higijene koriste se jednokratne rukavice.

Edukacija i informiranje:

Nužni su poster i (kao podsjetnici), video materijali i edukacije za učenike i djelatnike. Nužno je postavljanje informativnih postera na ključnim mjestima koji služe kao podsjetnici o higijenskim protokolima u ponašanju u vrijeme pandemije.

Ostale preporuke.

Provjetravanje objekta vikendom i u neradne dane nije potrebno.

Učenike razredne nastave se može odvesti u šetnju držeći razmak te pridržavajući se Preporuka o načinu stavljanja u funkciju dječjih igrališta te načinu bavljenja rekreativnim sportom na otvorenom za vrijeme trajanja epidemije bolesti COVID-19 (<https://www.hzjz.hr/wpcontent/uploads/2020/03/Dje%C4%8Dja-igrali%C5%A1ta-i-rekreativno-bavljenje-sportom-naotvorenome.pdf>). Po povratku u ustanovu učenici peru ruke vodom i sapunom. Stručni suradnici koji inače svakodnevno borave u odgojno-obrazovnim skupinama mogu ulaziti u razredne odjele.

Završne preporuke

U slučaju nemogućnosti organizacije posla zbog većeg broja zaposlenika koji su u samoizolaciji, stožeri civilne zaštite (državni i lokalni) u koordinaciji s osnivačima mogu preraspodijeliti zaposlenike

iz drugih odgojno-obrazovnih ustanova, kako bi se osigurala kontinuirana skrb za učenike. Osigurava se kontinuirana nužna suradnja s osnivačem.

Za obaveze iz ovih uputa gdje je navedena pozicija ravnatelja, ravnatelj može zadužiti zdravstvenu voditeljicu – medicinsku sestru ili stručnog suradnika ustanove Svaki zadatak ravnatelj treba dodijeliti jednoj odgovornoj osobi koja o navedenom vodi dnevnu pisanu evidenciju kada je to moguće. Ove će se upute prilagođavati aktualnoj epidemiološkoj situaciji kao i svim novim preporukama relevantnih institucija posebno Svjetske zdravstvene organizacije. Ove preporuke ne isključuju provođenje drugih preporuka sukladno aktualnoj i promijenjenoj epidemiološkoj situaciji.